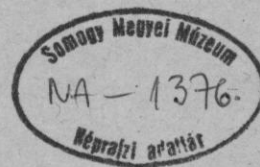

Örökös: PALLÓSI JÓZSEF
ÖRÖKSÉ'S IDEJE: 1979.

TART: Nyolc népszokásról Nagybekken
50 ével evelő

8 lap, - duplán kézzel írt!

Földrajzi mutató: NAGYBEKKE

Szakmutató: XIX, C₁

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTAKOMÁS

ATUEVETUE AZ EGYS. LTK. 4367-es TETELE ANÓL

Nyári népszokások falunkban 50 évvel ezelőtt
N a g y b e r k i b e n .

Gyűjtötte és írta: Pallósi József agrármérnök. Nagyberki Felszab.u.53.
Saját visszaemlékezéseiből 1979.

Feljegyzés: Írásban és előadásokban a Nagyberki Iskola Honismereti Szakkör keretében leadva 1979-50-es tanév első félévében.

A magyar parasztság és a saját szülőfalum parasztsága is a juniust nyárelőnek, juliust nyárhónak, augusztust nyárutónak nevezte.

Junius hónap

VI.8. Medárdus. Ha ezen a napon esett az eső, akkor várható, hogy még 40 napig csapadékos esős idő lesz. Ezt még ma is tartják.

Ilyen esetben nehéz volt a rétiszénát jóminőségben betakarítani, mert sokszor megázott úgy mondták, hogy úgy kell össze lopkodni a szénát az időjárás /eső/ elől.

VI.13. Antalnap: Az öregek tapasztalati mondása, hogy antalnap előtt ne kaszálj fűvet szénának, mert még nem érett a fű magja, nem hullik ki, nem lesz sarju termés, de jövőre előszéna sem.

Junius hónap azért is fontos, mert az aratás megkezdése előtt be kellett fejezni a kukorica 2-ik kapálását

burgonya töltögetését

szőlő 2-ik kapálását és a

szőlő 3-ik permetezését, valamint a tetőzését, hogy

az aratást kibirja. Ezeknek a munkáknak Péter-Pál ünnepére el kellett

készülni. Mert előfordult, hogy már junius 25-én lehetett ősziárpát

aratni. Az egyéni gazdák télen rozsszalmából készített zsuppkötélbe

kötötték az ősziárpát, tavaszi árpát és a buzát. Ezt azért tették,

mert ha árpából vagy buzából készítettek kötelet kipergett a szem.

Az előre elkészített kötél ha az be volt áztatva könnyű volt a kévék

bekötése. Hátránya viszont, hogy bármennyire tisztára akarták csépelni

a rozsszalmát kézzel, mégis maradt benne szem, amely belekerült az ár-

pába vagy a buzába és a következő évben, ha elmulasztották a rozst

kivágni a vetésből kalászhányás után, keverék lett belőle. Az árpa

aratása után a rozs következett. Ezt saját szalmájából készített kö-

télbe kötötték. A rozs aratása VI.29. Péter-Pál napja körül követke-

zett be. Ez attól függött, hogy a junius száraz vagy esős volt.

VI.29. Péter-Pál ünnepét a parasztság igen fontos napnak tartotta, mert az öregek azt tartották, hogy ezen a napon megszakad a buza gyökere, több tápanyagot nem vesz fel a földből és ez miatt éjjel-nappal érik akár esik az eső akár nem.

Ha VI.29 Péter - Pál és VII.2. Sárlósboldogasszony között szárazság volt a buzaszem beszorult, beapad aprószemű lesz a termés és rossz fajsúlyu.

Ha esős időjárás volt és július 15-ig 17-ig, amíg a medárdusi 40 nap le nem járt esős volt az idő, kifakult a buza szintén gyenge fajsúlyu volt, ezért a parasztság a falunkban mindent elkövetett, hogy a kenyérgabonát viaszérésben arassa le és a termés keresztékbe rakva utóérjen.

VII.2. Sárlósboldogasszony ezen a napon mindig viharos, szeles, sokszor jégesővel kísért viharok szoktak lenni. Ezért a falunk parasztemberei mindig azt tartották, hogy az aratást viaszérésben feltétlen meg kell kezdeni először azért, hogy a kész termést a vihar ki ne verje, másodsor keresztékben utóérik és szép piros jó fajsúlyu buza lesz belőle, amelynek magas a sikér tartalma. /Ez határozza meg, hogy lehet-e belőle készült lisztből rétest sütni./

A parasztemberek nálunk akik egyénileg gazdálkodtak, az aratást saját családjukkal végezték. A férfi volt a kaszás, felesége a marokszedő, ha a szülők is éltek, vagy a fia már 15-16 éves volt, ezek voltak a kéveközők. Ha fiu vagy lány még ennél is fiatalabb volt, kötelet terített és vizet hordott, tarlót gereblyézett. Általában a nagypapa volt a kéveköző, mert ezt senki sem szerette csinálni. A nagymama főzte az ebédet és fejen hozta ki a mezőre a családnak. Ha volt kisebb gyermek annak is vele kellett menni a mezőre, nem hagyta otthon őrizetlen. Elképzelhető, hogy 3-4 éves gyermeket kilométereken keresztül vezetni és az ebédet is vinni bizony nem volt könnyű dolog. Ha a családból valaki meglátta jönni elébe sietett, hogy segítsen. Az ebédet hozta, vagy a gyereket. Ez idő alatt a család ottmaradt tagja a kévéket keresztékbe rakta össze. A nagyobbik gyereket, aki 8-10 éves volt, ezalatt elkülleték gyorsan ivóvizért, mire az ebéd oda ér. Mert a mezőbe mindig volt kut vagy forrás ahonnan frissvizet lehetett hozni.

Az a házaspár, aki kisebb családdal rendelkezett és nem volt öreg a háznál, hajnalban fölkelte a gyereket, legtöbbször alva az asszony a hátára kötötte, kezébe az egésznapni ennivaló kosárba rakva. Kenyér, sonka vagy szalonna, füstölt disznósajt, sült tészta /bukta, keltrétes, hosszukótt vagy pogácsa, hogy napközben amikor a gyerek éhes, vagy nem

nyugszik valamit tudjon a kezébe adni, hogy egyék. Ezen kívül még az anya hóna alatt ott volt a bölcsőfa és a lepedő, hogy a kisgyereket ne a földre kelljen fektetni. Hátha valami bogár vagy kígyó stb. megmássza, vagy megcsipje. Ha lehetőség volt akkor a közeli fa alá tették a hűsre, ahol a nagyobbik gyerek abba ringatta a kisebbiket, hogy nyugodjék, vagy játszott vele. Elgondolkodtató, hogy 28-30 C^o-os melegbe szegény gyermekek nyugodni tudtak. Mezőre tejet sohasem vittek, hanem tejbefőtt darát, ezt üvegbe töltve és vizes ruhába csavarva tartották. Így jobban elállt a nagy melegben. Cumi nem volt még divatban, amivel a gyerek elszórakozhatott volna, hanem rongyba kenyérhéjjal összekevert cukrot tettek amit az anya előzőleg összerágott és azt szopogatta szegény gyermek amíg ki nem fogyott. Ha kifogyott, újra töltötték. /Nekem is ilyen cumim volt én is így nevelődtem fel./ Nem volt 2 óránként etetés mint ma, mert a szülő nem ért rá, ezért a gyereket 18 hónapig szoptatták. /Én is meg a gyerekeim is 18 hónapig szoptak mert akkor még egyénileg gazdálkodtunk, és gyerekgondozási segély sem volt./ Napközben aratás alatt a gyerek ha sirt megszoptatták vagy sülttésztát nyomtak a kezébe.

A férj a mezőre menet a kaszát, kalapáló eszközt és legalább fél-napra való vizet vitt, hogy délelőtt ne kelljen vizért menni. Délben amíg ebédeltek és ebéd után az asszony a gyereket vagy a gyerekeket ellátta, a férfi megkapálta a kaszáját és elment vizért.

Aki tehette és volt szőlője aratásra mindig hagyott egy kis bort, bármilyen kevés termett is, hogy több erőt adjon erre a munkára. Ugyan így volt a sonkával, szalonnával és disznósajttal, ha máskor nem is volt, de erre az alkalomra visszatartották, kinek mije volt. A szegényebbek, akik télen nem vágtak hizót, a tarlóra kenyeret, hagymát, burgonyát, babot különbözőképpen elkészítve és a gyerekek részére gyümölcsöt stb. vittek.

Az az asszony, akinek ez a sors jutott, amikor markot szedett, mindig annyi kötelet kötött a derekára, hogy egy rendbe kiérjen 18-20 kötelet. A férj visszafelé a kévét kötözte össze és a kaszát hozta magával.

Bizony keserves kenyérkereset volt ez azok számára, akiknek a gyermekük kicsi volt és nem volt a háznál öreg, aki a gyerekekre vigyázott és főzött volna. Sok esetben az ilyen házaspárok egy nagyfazékban babgulyást füstölthussal, vagy husoskáposztát, paprikás krumplit, egyszóval ami volt hoztak magukkal, amit délben az ut közepén tüzet rakva megmelegítettek, ezt ették és napi 18 órát dolgoztak megfeszítve. Természetesen ilyen esetben reggel és este még az állatokat is el kel-

lett látni, s mire a harmat elvész és aratni lehet, kint legyenek a mezőn.

A képeáratók 2-5 holdas gazdák az ugynevezett szegényparasztok, akiknek a földje nem volt elegendő ahhoz, hogy a család egészévi kenyerét biztosítsa 10-ikért elment aratni a nagyparasztokhoz, vagy az uradalomba. Azért, hogy aratást kapott külön robotot kellett szolgálni. Egy kasza után 3 ingyen napot nyáron. Ezért kapott krumplit, takarmányrétét 3-ikért rétet kaszálni az elejét, 4-ikért a sarjút felesbe, kukoricát 4-ikért, kifosztva és a padlásra felhordva.

A learatott gabonát takarodáskor ingyen kellett a kocsira felrakni ezért fizetés nem járt. Ezt kellett végezni egy szegényembernek, ha egyéni gazdának aratott. Sok esetben az egyéni gazda jólelkűségén és az aratók viszonyán, jó munkáján mullott az, hogy hajnalban a gazda befogta a lovait kivitte az aratókat a mezőre és este elment érte. Ezt nem sok gazda tette meg.

Urádalmi képeáratók azok az 1-3 kh-as nagycsaládos falusi szegényparasztok voltak, akik aratást, kapálást, kaszálást a helybeli vagy a környékbéli földbirtokosoktól vállaltak.

Minden földbirtokos megbízott egy embert, akit aratógazdának hívtak, ennek az volt a feladata, hogy a földbirtokos részére aratókat szervezzen. Ezért dupla kaszáló és kukoricaföld járt.

Egy aratópár a következőkből állott: 2 fő kaszás /férfi/, 2 fő marokszedő /nő/, 1 fő kéveköttő /férfi vagy nő/, 1 fő kötélterítő /gyermek 12-16 éves/ gereblyéző, vízfordó. Kötélterítő nem minden aratópárnak volt. Ezek vízszükségletéről a gazdaság gondoskodott úgy, hogy két ökörrel vontatott vizeslajtba /amely fából volt/ hogy meg ne melegedjen az égő napon/ vitték ki minden reggel a mezőre a tábla közepe táján leállították a tűző napra és onnan csapon keresztül mindenki vihetett vizet amennyit akart.

Az aratógazda reggel 3 órakor megkezdte a felköltést a falu egyik végén és a hozzá tartozó családokat fölkelte az indulásra.

Amíg harmatos volt a buza kötelet kellett készíteni mindenkinek egész napra valót. Ha ez kész volt megreggeliztek, akkorra már felszáradt a harmat és kezdődött az aratás. Reggeli idő alatt az asszonyok felkeltették - sok esetben még alvó - kisgyerekeiket /akiket hajnalban magukkal hoztak és a bölcsőfából készített hintában fektették le, hogy tovább aludják/ megetették és a nagyobb gyerek őrizetére bízták, az etette, itatta délig az odakészített sülttésztából. Ilyen volt az én gyermekkorom is. / Ha a kisgyermek még szopott 10 óra tájban az anya

megszoptatta, a rongyba tett kenyérhéjas cukrot összerágta és a szájába nyomta és sietett tovább markot szedni délig.

A szoptatás ideje alatt a többiek sem pihentek, hanem a learatott kéréket gyorsan összehuzták sorokba, hogy estefelé csak összerakni kellett. Délben, ha volt a közelben fa, ott ebédeztek, ha nem volt akkor a tűzőnapon volt az ebéd, földre terített abrosz volt az asztal, oda huzott kéve a szék, arra ültek. Ettek, nem beszéltek. Ebédközben beszélni illetlenség. Az anya először a gyereket, vagy gyerekeket etette meg és csaka azután evett ő maga. Ebéd után az asszonyok a gyermeket tették rendbe, elaltatták, vagy szórakoztatták, amíg a férj a kaszáját megkalapálta. Délben pihenőt nem tartottak, hanem nekiálltak és szónélkül arattak napnyugtáig. Csak dolgoztak, dolgoztak, nem beszéltek. Napnyugtakor az asszony újból megszoptatta a gyereket, vagy ha nagyobb volt megetette, itatta, a többiek pedig ez alatt összehuzták sorokba a kéréket és 18-as vagy 21-es kéréből rakott kereszttekbe rakták egyenes sorba az egész nap learatott termést.

A sorok 50-60 méterre voltak egymástól, hogy a learatott területet utánuk a béresek mielőbb feltudják szántani.

Ha esős volt az idő aratás alatt /a Medárdusi 40 nap még nem járt le/ az aratók nyomában ott voltak a béresek és a kocsisok ekével, ilyenkor a kereszttek át is kellett rakni a szántott területre, de ezért külön fizetés nem járt.

Este addig megállás nem volt, amíg az összes learatott kéve össze nem volt rakva. Ha hirtelen zivatar jött és a kérék megáztak, másnap reggel 4 kérést összeállogatva meg kellett szárogatni és utána összerakni.

Este hazafelé az arató férfiak és nők elkezdtek egymásnak dicsekedni, hogy ki aratott többet. Bármilyen fáradtak is voltak /főleg a fiatalabbak/ az kezdte az aratódalt aki legtöbbet aratott. Aki többet aratott, többet keresett. Minden 10-ik kereszt termésén osztozott a brigád. Sok aratódal közül egy:

Ne menj rózsám a tarlóra
Gyenge vagy még a sarlóra
Ha elvágod kis kezedet
Ki süt nekem lágy kenyeret.

Megyek rózsám a tarlóra
Erős vagyok a sarlóra
Nem vágom el a kezemet
Sütök néked lágy kenyeret.

Buza, buza, de szép tábla buza stb.

Réten, réten sej a Nagyberki réteb, stb.

Érik a hajlik a buzakalász stb.

Kákatövén költ a ruca,

Jóföldbe terem a buza stb.

Házunk előtt kedves édesanyám
Van egy magas eperfa stb.

A képeáratók a kereseten az alábbiak szerint osztóztak:

Kaszás	egész rész
Marokszedő	"
Kéveköttő /2 kasza után/	"
Kötélterítőnek	félrész járt.

A 10-ikért aratott termést az uradalomból nem vihették haza, hanem az uradalom cséplőgépén kellett elcsépelni, az uraság ezt nem ingyen végeztette el, hanem ebből a keserves keresetből is még kivette a cséplőrészt. Minden q-ból 10 kg-ot. A szalmát petrencékbe rakta össze minden család külön az övét. A szemet és a szalmát az uradalom ingyen vitte haza /a kötelező robot fejében. Kasza páronkint 3 nap./

Aratóbál: Az aratás befejeztével az uradalom aratóbált rendezett az aratók részére a pusztában. Ilyenkor mindenki kapott fejenként 1 liter bort ingyen. Ha ez az illetőnek nem volt elég, a többit fizetni kellett. Bort az aratógazda mérte ki, természetesen úgy, hogy a végén a saját része is bőven megmaradjon. Pedig ő ezt is duplán kapta.

A gazdasági cselédek: Nem arattak, hanem az aratás alatt a tarlóhántást végezték szorgalmasan, napkeltétől napnyugtáig, hogy időben végezzenek az aratással, mert utána következett a gabona behordása.

Gabona behordása: A nagyparasztoknál és az uradalomnál is a learatott termés kocsira való felrakása az aratóké volt. Ezt ingyen robotban végezték. A kettő között az volt a különbség, hogy a parasztnál az aratók, akik kévehányók voltak enni-inni is kaptak. Az uradalomban nem kaptak semmit. Az egyini gazdák a behordást nálunk kalákába végezték 2-3-4 rokon összesegített úgy, hogy a behordás egy-egy személynél 1-2 nap befejeződjön, esőt ne kapjon. Ha jött is eső, zivatar, gyorsan tudtak az asztagnak tetőt készíteni. A behordás a parasztságnál valóságos ünnepnek számított. A gazdagabbak ilyenkor birkát vágtak /volt birkagulyás/ a szegényebbeknél megtette 1-2 tyukocska is /gulyás levesnek./ Volt ilyenkor fánk, hosszukótt, mákosbukta, kótt-rétes.

Kazlat az idősebbek rakták, a kévét kézre az asszonyok, vagy fiatalabb férfiak adták. Az asztagok méretei paraszthelyen 5 lépés széles, 10 lépés hosszú. Két kazal esetén a belső távolság a cséplőgép részére 5 lépés. A kazal fenekére 50 cm magasan szalmát terítettek.

Kocsiról a kévét a kocsis dobálta fel a kazalra. Mezőről a kévehányó csak délben az utolsó kocsival jött haza ebédelni és az első kocsival ment vissza. Minden 2 kocsihoz 1 kévehányót számítottak. A képeáratóknak, akik parasztnál voltak kaptak enni és inni délben, az

uradalomban azonban nem.

Behordás az uradalomban: A gabonát itt szintén asztagokba hordták a tábla szélére de itt az asztagok rakását kazalmester irányította, hogy az szép, jó legyen. Egy asztagba 1000 kereszt gabonát számítottak, melynek mérete 15 méter hosszú, 8-9 méter széles volt, a magassága a 10 métert nem kerülhette el, ezt a tűzoltóság rendelete szabályozta. A rendeletet azonban úgy játszották túl, hogy a törzskazalhoz fiókkazalt raktak a következőképpen:

asztag

csógép szij cséplőgép elevátor szalma kazal

asztag

Az uradalomban a kazlakat nemcsak megrakták, hanem cséplés közben rá is hordták, így a kazalrakás költségét megtakaríthatták.

A kazalrakáshoz szükséges volt: 2 fő kazalrakó mester
2 fő kézreadogató
1 fő kazalmester, aki letről a rakást irányította.

Az uradalmak a behordást a táblák szélére végezték, hogy gyorsabban menjen.

A behordással egyidőben a cséplést is megkezdték, amit csak lehetséges kocsiról a cséplőgépre hordták, hogy minél kevesebbet kelljen asztagba rakni. A szalmakazlat úgy rakták, hogy egy állásból 5 irányba lehessen kazlat rakni.

erőgép cséplőgép elevátor kazal

A cséplőgéphez az alábbi személyzetre volt szükség:

1 fő banda gazda, aki az egész munkáért felelt. /férfi/
1 fő erőgép kezelő gépész /férfi/
1 fő kazalmester /férfi/
2 fő etető /férfi/
3 fő a kérés kazalra /férfi/
5 fő a szalmakazalra /férfi/
3 fő a pelyvához /nő/ egy mindig a pelyvakazlat igazította
2 fő a törekhez /nő/
1 fő zsákaggató /férfi/
2 fő zsákoló /férfi/
1 fő mérlegelő /férfi, vagy nő/
1 fő vízfordó /15-16 éves gyermek/
2 lófogat a szemhordáshoz a magtárba.

A pelyvát és a töreket külön kazalba kellett hordani és leföldni szalmával. A kazlak végébe ahol a felső türések voltak középre egyet, jobbról-balról kettőt kellett leszurni, hogy a szél meg ne kezdje.

Két méterenként 10 méteres zsinegre kötött téglával le kellett fogatni hogy a szél meg ne kezdhesse. A kazlat a kazalmester a cséplés alatt hosszunyelű gereblyével legereblyézte és a kazal körül a szalmát az elevátorba dobatta azzal az ötödik személlyel, aki a kazalrakók, közül éppen pihent. A kazalmesternek gondoskodni kellett, hogy kazlanként elegendő tűzoltóviz, csáklya, pemét, veder készen legyen.

A csépléssel egyidőben a rozsszalmából kézzel cséphadaróval ugy. az uradalomban, mint az egyéni gazdáknál rozsszalmából zsuppot készítettek, amely a szalmatetős házak és mellék épületek /istállók, karámok/ befedésére használtak fel.

Általában a cséplés augusztus 20-a körül szokott befejeződni és ekkor ünnepelték régen és ma is az ujkenyér ünnepét. Ez augusztus 20-a István király ünnepe.

A cséplés befejezésekor is szokott az uradalomban bor osztás lenni, amelynek keretében bált is rendeztek. Volt birkagulyás és mindenki kapott 1 liter bort is. A cséplés befejezése utáni vasárnap volt a rész kimérés, amely nem volt egyforma.

A részesedés az összkeresetből az alábbiak szerint történt:

A bandagazda	2	részt
férfiak	1	"
nők	1/2	"
kazalmester	1 1/2	"

Ha vihar vagy figyelmetlenség miatt a szalmakazal elhúzódott vagy eldőlt, a munkásoknak ingyen újból össze kellett rakni.

A cséplőrészt a gazdaság ingyen, vasárnapi napon szállította mindenkinék haza. Ilyenkor a cselédeknek ingyen kellett dolgozni, de szívesen tették, mert a kepesaratóknál mindig kaptak áldomást.

Egyéni gazdáknál: A cséplés kalákába ment, összeálltak a rokonok és közösen végezték a cséplést, ebben az esetben nem kellett kiadni a cséplőmunkások részét q-kint 6 kg-ot, mert a géptulajdonosnak q-kint 5 kg. járt. Ez azonban nem nagy haszonnal járt mert az egész cséplő brigádot meg kellett vendégelni, amely nem volt olcsó mulatság /pld. 21-22 fő esetében/. Később kb. 1935 táján ez a szokás elmaradt és részes cséplőbrigádot szervezett a géptulajdonos, a részesedés marad tovább a régi 5 % a tulajdonosé /6 % a munkásoké./

Az uradalmak a gabonáikat magtárban, az egyéniek a padláson tárolták /és tárolják ma is./ A kukoricát az uradalmak góréban, az egyéniek a padláson tárolták. Később 1935-től kezdve kezdtek az egyéni gazdák is kukoricagórét építeni úgy, hogy alatta kocsiszin, disznóól, tyukólat építettek.

Cséplés után megszólalt a dobszó és felszólították az egyéni gazdákat az adófizetésre. Ekkor a nagy szorgalommal megtermelt és a padlásra felhordott gabona nagyrésztét le kellett hordani és elvinni a Futurába /az állami begyűjtő helyre/, hogy a kapott pénzből amely addig jócskán kamatozott ki tudja fizetni az egyénileg gazdálkodó az adóját. Pld. a Juresek rendszer alatt ha leadta a gazda amit részére előírtak, nem biztos, hogy megmaradt a vetőmag. Ha elvetett, akkor pedig a fejadagból hiányzott. Az egyéni gazdákat minden kg-ról elszámoltatták.

első volt a	beszolgáltatás
második a	vetőmag
harmadik a	fejadag /ha futotta/

Az egyéni gazda a részére meghagyott 3 q fejadagból ha megmaradt q - kint a malomban kiadott 10 kg. vámot
a megmaradt 90 kg-ból kapott
60 kg. kenyérlisztet
15 kg. finomlisztet
15 kg. korpát.

De cséplés után jelentkezett a pap is aki páronként 1 mérő buzát kért 12 kg. Kántor 1/2 mérő buzát kért 6 kg. Kovács kg-kint 1 kg. buzát /vasélesztésért/. Csósz kg-kint 1 kg. buzát őrzésért.

A végén a gazdának maradt is, nem is, csak a munka. Gyenge termés esetén a kenyér egy részét úgy kellett megvenni.

4367

Szociológiai Múzeum
NA - 1976
Képrajzi adattár

Nyári népszokások falunkban 50 évvel
előtt. Nagyberki-ben.

Gyűjtötte és írta: Pálósi József agrármérnök. Félécab. u 53. Nagyberki

Saját visszaemlékezéseiből 1979

Feljegyzés: Irásban és előadásokban a Nagyberki
Iskola Kommunista Szakköz. keretében leadva
1949-50-es tanév első félévében.

A magyar parasztság és a saját szülőfalum paraszt-
sága is a júniust nyaralónak
júliust nyarhónak
augusztust nyarutónak nevezte

A népszokások is ehhez-méltóan igazodtak.

Június hónap.

VI. 8. Medárdus. Ha ezen a napon esett az eső akkor várható
hogy még 40 napig csapadékos esős idő lesz. Ezt még ma
is tartják.

Egyen esetben nekem volt a réti szénát jó minőségben
betakarítani, mert sokszor megakadt úgy mondták hogy
úgy kell előre lopkodni a szénát az időjárás (eső) elől.

VI. 13. Antalnap: Az öregek tapasztalati mondása, hogy
antálnap előtt ne kaszálj füvet szénának mert még
nem érett a fű magja, nem hullik ki nem lesz sar-
jú termés de jövőre előznie sem.

Június hónap azért is fontos mert az aratás meg-
kezdése előtt be kellett fejezni

A kukorica 2 íz kopálását
burgonya töltögetését
szőlő 2-íz kopálását, és a
szőlő 3-íz permetezését valamint a fetozását

hogy az aratást kibírja. Ezeknek a munkáknak
Péter-Pál ünnepe előtt készülni.

Mert előfordult, hogy más VI 25 én lehetett őszárpyát aratni. Az együnigardák felén rozsalmából készített csuppkötélbe kötötték az őszárpyát, tavaszi árpyát és a búzát. Ezt azért tették mert ha árpyából vagy búzából készítették kötelet kipergett a szem. Az előre elkészített kötélen ha az be volt artatva könnyű volt a kékék bekötése. Hátország viszont, hogy bármennyire tisztára akarták csépelni a rozsalmát kézzel, mégis maradt benne szem, amely belekerült az árpyába vagy a búzába és a következő évben ha elmulasztották a rozst kivágni a vetésből kalászhangás után, keverék lett belőle.

Az árpya aratása után a rozs következett. Ezt saját szalmájából készített kötélenbe kötötték. A rozs aratása VI 29. Péter-Pál napja körül következett be. Er attól függött hogy a június szélves vagy esős volt.

VI 29. Péter-Pál ünnepe a parasztság igen fontos napnak tartotta, mert az öregek azt tartották, hogy ezen a napon megszárad a búza gyöke, főbb tápanyagot nem vesz föl a földből és ez miatt éjjel-nappal érlelődik, az eső miatt nem.

Ha VI 29 Péter-Pál és

VII 2. Sárlósboldogasszony között márcanap volt a búza szem beszorult, beapadt apró szemű lenz a Termés és rozs fajnállyu.

Ha esősidőjárás volt és júl 15-ig 17-ig amíg a medvérdusi 40 nap le nem járt esős volt az idő, kifakult a búza minteü gyenge fajnállyu volt, ezért a parasztság a falukban mindent elkövetett, hogy a kenyérgabonát viaszérésben arassa le és a Termés kezertekbe rakva utóérjen

VII 2. Sárlósboldogasszony

jul 2. Sárló's boldogasszony éven a napon mindig viharos, szeles sokszor jégrével kísért viharok szoktak lenni. Érett a falunk parasztemberei mindig azt tartották hogy az aratást viasz évszén feltétlen meg kell kezdni először azért hogy a kősz termést a vihar ki ne verje másodszor keresztelven utóérk és szép piros jó fajmlyu búza lesz belőle amelynek magas a nitrogén tartalma. (Ez határozza meg hogy lehet-e belőle készült lisztből rétest sütni.)

A parasztemberek nálunk akik egyénileg gazdálkodtak az aratást saját családjukkal végezték.

A férfi volt a kasza, felesége a marokszedő, ha a szőlők is éltek vagy a fiu már 15-16 éves volt ezek voltak a kéveközők. Ha fiu vagy lány még ennél is fiatalabb volt kötelet terített és vizet hordott, tarlót gereblyézt.

Általában a nagypapa volt a kéveköző most extenzív sem szeretke szálni

A nagy, mama főzte az ebédet és fején hozta ki a mezőre a családnak. Ha volt kisebb gyermek annak is vele kellett menni a mezőre, nem hagyta otthon örvizet lenni. Elképzelhető hogy 3-4 éves gyermeket kilómétereken keresztül vezetni és az ebédet is vinni bizony nem volt könnyű dolog.

Ha valakiből valaki meglátta jönni elébe ríttelt hogy segítsen. Az ebédet hozta, vagy a gyereket.

Ez idő alatt a család ünnepelt tagja a kévet keresztelbe rakta össze.

A nagyobbik gyerek ari 8-10 éves volt ezalatt elrűd-
tár gásson ivóvizet mire az ebéd oda és. Mert a mezőbe mindig volt kut vagy forrás ahonnan frissvizet

friss vizet lehetett hozni.

Itt a házaspar aki kisebb családdal rendelkezett és nem volt még a háznál hajnalban fölkeltette a gyereket legtöbbször alva az anyany a hátára kö-
fötte, kezébe az egésznapos emirvaló kosarba rakva.
Kenyér, sonka vagy szalonna, füstölt disznósajt, sült-
tészta (bukta, keltrétes, horcsukótt vagy pogácsa, hogy nap-
közben amikor a gyerek éhes vagy nem nyugodik
valamit tudjon a kezébe adni, hogy egyék.

Ezen kívül még az anya hónapalatt ott volt a
bőrszőfa és a lepedő, hogy a kisgyereket ne a földre
kelljen fektetni. Hátba valómi bogár vagy kígyó ott
még mássza, vagy megcsipje

Ha lehetőség volt akkor a közeli fa alá fötték a hűs-
re, ahol a nagyobbik gyerek abba ringta a kisebbiket
hogy nyugodjék, vagy játszott vele. El gondolkodtató hogy
28-30 C°-os melegbe szegény gyermekek nyugodni tudtak
Merőre tejet sohasem vittek, hanem tejbefőtt darát ezt üvegekbe
föltre és vizes ruhába csavarva tartották. Így jobban
el állt a nagy melegben.

Cumi nem volt még divatban. amivel a gyerek előző-
rakozható volna, hanem rongyba kenyér héjjal
összekevert cukrot fötték amit az anya előzőleg öltö-
ragot és azt szoptatta szegény gyermek amíg ki nem
fogott. Ha kifogott újra föl fötték.

(Nétem is ilyen cumim volt én is így nevelődtem fel.)
Nem volt 2 óránként etetés mind ma mert a
szülő nem ért rá ezért a gyereket 18 hónapig
szoptatták (Én is meg a gyermekeim is 18 hónapig
szoptak mert akkor még egyénileg gondalkodtam
és gyerek gondozási ügyem sem volt)
Napközben aratás alatt a gyerek ha sírt megmoz-
gatták vagy sülttésztát nyomtak a kezébe

A férj a merőre menet a leaszát, kalapáló embőrt és legalább félnapra való vizet vitt, hogy délplőt ne kelljen vizért menni.

Délben annig ebédelték és ebéd után az asszony a gyereket vagy a gyerekeket ellátta, a férfi megkalapálta a leaszáját és elment vizért.

Aki tehete és volt szülője aratása mindig hagyott egy kis bort, bármilyen kevés termett is, hogy több esőt adjon erre a munkára. Ugyan így volt a székével, szalomával és disznósájjal, ha mások nem is volt de erre az alkalomra vízre tartották, kinek mije volt. A szegényebbek akik télen nem várják hízást a tartóra kenyéret, horgonyát, burgonyát, babot különböző leppent elkerítve és a gyermekek részére gyümölcsöt sbb vittek. Az az asszony akinek ez a rossz jutott, amikor máskor szedett mindig annyi kötelet kötött a derekára, hogy egy roudbe kiérjen 18-20 kötelet.

A férj vízafelé a kővéret kötötte öre és a kanát hozta magával.

Bizony keszves kenyérkereset volt ez, azok számára akiknek a gyermekük kicsi volt és nem volt a háznál öreg ari a gyerekekre vigyázott és főzött volna.

Sok esetben az ilyen házaspárok egy nagyfazékban babgulyást füstöltkással, vagy husoskaportát, paprika's kemplit egykorral ami volt hoztak magukkal, amit délben az utközepén tűzetrakva megmelegítettek ezt esték és napi 18 órát dolgoztak megfeszítve. Természetesen ilyen esetben reggel és este még az állatokat is el kellett látni s mire a harnat elvise és aratni lehet, kint legyenek a merőn.

A képesaratók 2-5 kh-as gardák az ingyenesen szegényparasztok, akiknek a földje nem volt elegendő ahhoz hogy a valódi egészévi munkát biztosítsa 10 ikert elment aratni a nagyparasztokhoz vagy az uradalomba. Orvít hogy aratást kapott hűtön robotot kellett szolgálni. Egy kasza után 3 ingyen napot nyáron ezért kapott krumplit, takarmányrépat 3 ikert rétet kaszálni az elejét 11-ikert a sarjút jelesbe kukoricát 11-ikert. kifizetve és a padlásra felhordva.

A learatott gabonát takarodásról ingyen kellett a kocsira felrakni ezért fizetés nem járt. Ezt kellett végezni egy szegényembernek ha egyéni gardájának aratott

Sok esetben az egyéni garda jólelkűségén és az aratók viszonyán, jó munkáján mulott az, hogy hajnalban a garda befogta a lovait kivitte az aratókat a mezőre és este elment este. Ezt nem sok garda tette meg.

Uradalmi képesaratók

Azok az 1-3 kh-as nagyuralásos falusi szegényparasztok voltak akik aratást, kopálást, kaszálast a helybeli vagy a környékbeli földbirtokostól vállaltak.

Minden földbirtokos megbízott egy embert akit aratógardának hívtak. Ennek az volt a feladata, hogy a földbirtokos részére aratókat szervezzen.

Erőzt dupla kaszáló és kukoricaföld jart egy aratópár a következőkből állott.

2 fő kaszás (férfi)

2 fő marokszedő (nő)

1 fő kéveköto (férfi vagy nő)

1 fő kötélterítő (gyermek 12-16 éves) gorblyerő, vízhozó

Kötélterítő nem minden aratópárnak volt.

Ezek vízzűrűségletéről a gazdasság gondoskodott úgy, hogy két-kétrel vontatott vízeslajtra (amely fábol volt) hogy meg ne melegedjen az éző napon) vitték ki minden reggel a mezőre a tábla közepe táján leállították a "éző" napra és ottan csapott keresztül mindenki vihett vizet amennyit akart

Mx aratógazda reggel 3 órakor megkezdte a felköltést a falu egyik végén és a horrátartozó malácokat felkeltette az indulásra.

Amíg haramatos volt a bűze kötelet kellett készíteni mindenkinek egésznapra való. Ha ez bűze volt megreggeliztek, akkorra már felszáradt a haramat is kezdődött az aratás.

Reggeli idő alatt az aratók felkeltették valamivel még alvó kisgyerekeiket (ahiket hajnalban mángudra hoztak és a bölcsőfából készített hintában tartották le hogy tovább aludjék) megétették és a nagyobb gyermek őrizetére bízták, az etette, itatta délig az odakészített mültfésztaból (Glyen volt az, én gyermekkorom is) Ha kisgyermek még szopott 10 óra táján ~~az~~ anyja megszoportatta, a ronggyba tett kenyérhájas sürtöt ömlesztette és a szájába nyomta és oltatta tovább marhat szólni délig.

A szoptatás ideje alatt a főbűk sem pihenetek hanem a learatott kive'et gyorsan övce huzták sorokba hogy este felé már szerezakni kellett. Délben ha volt a közelben fa ott ebédiztek, ha nem volt akkor ~~az~~ tűzőnapon volt az ebéd, földre terített abrosz volt az asztal, oda huzott kéve a nők, arra ültek.

Étek, nem beszéltek. Ebédközben beszélni illetlenség. Az anyja először a gyereket vagy gyerekeket etette meg

és csak azután evett ő maga.
Ébéd után az anyórok a gyermeket teték rendbe, el-
altatták, vagy szórakoztatták amíg a főrj a kaszáját
megkelepálta.

Délben pihenőt nem tartottak hanem nekiálltak és
szőnelkül arattak napnyugtáig

Csak dolgoztak, dolgoztak, nem beszéltek
Napnyugtakor az anyórok újból megsejteszték a gyermeket
vagy ha nagyobb volt mejetette itatta a főbich
pedig ez alatt ömehuzták sorokba a kivelet és 18-as
vagy 21- kivelet rakott keresztetbe tarták egyenes

sorba az egésznap learatott Termést.
A sorok ~~egy méterre~~ 50-60 méterre voltak egymástól
hogy a learatott terület utánuk a béresok mi-
előbb feltudják szántani.

Gla erős volt az idő aratás alatt (A Medárdusi hó nap
még nem jart le) az aratók nyomában ott voltak
a béresok és a kocisok élvel ilyenkor a keresztet
ket még át is kellett rakni a szántott területre
de ezért külön fizetés nem jart.

Este addig megállás nem volt, amíg az összes
learatott kive ösze nem volt rakva.

Gla hirtelen kivatar jött és a kivek megártari
másnap reggel 4 kiveit összeállgatva meg
kellett szárogatni és utána öszerezakni

este haza felé az arató főrjok és nők elkerdtek
egymásnak dicsekedni, hogy ki aratott többet.

Pár-milyen fáradtak is voltak (főleg a fiatalabbak)
az kezdte az aratódalt aki legfőbbet aratott
~~Az aratás kitöbbsé monit.~~ Aki főbbet aratott, többet
kereset, Minden 10-ik kereset Termésén artozott a brigád.

Sok arató'dall közül egyy.

Némánj rózsám a tarlóra
Cyenge vagy még a sarlóra
Ha elvágod kiskeresédet
Kétsőt nekem lögy kemyeret.

Megyet rózsám a tarlóra
Erd's vagyok a sarlóra
Nem vágom el a keremet
Sütők néked lögykemyeret.

Búza, búza de szép tábla búza stb.
Réten réten sej a Nagykerki, réten stb.
Érik a hejlik a búzakarász stb.
Kákatorócn' költ a ruca
Fűföldbe terem a búza stb }
Glárumk előtt kedves édesanyám }
Van egy magas eperfa stb }

A képiaratók a keresztben az alábbiak szerint osztottak

Kaszás	egész rész
Markesedő	— " —
Kévekötő (2 kasza után)	— " —
Költéltetőnek	félrész járt

A 10 ikést aratott Termést az uradalomból nem vihetőék haza hanem az uradalom szőlőgépén kellett elcsépelni. az uraság ezt nem ingyen végértette el hanem ebből a keserves keresztből is még kivette a szőlőrészt. Minden q-ból 10 kg-ot. A szalmát petreucékbe rakta össze minden család külön az övét.

A szemet és a szalmát az uradalom ingyen vitte haza (a kötelező robot fejében. Kasza páronként 3 nap)

Aratóbál:

Az aratás befejeztével az uradalom aratóbált rendezett az aratók részére a pusztában.

Ilyenkor mindenki kapott fejéül 1 liter bort ingyen. Ha ez az illetőnek nem volt elég a többit fizetni kellett.

Bort az aratógárda mérte ki. Természetesen úgy, hogy a végén a saját része is bőven megmaradjon.

Pedig ő ezt is duplán kapta.

A gazdasági események:

Nem arattak hanem az aratás alatt a tarlóhántást végezték szorgalmasan, napkellettől napnyugtáig hogy egyidőben végezzenek az aratással, mert utána következett a gabona behordása.

Gabona behordása:

A magyarságnál és az uradalomnál is a learatott termés kocsira való felrakása az aratóké volt. Ezt ingyen robotban végezték. #

A kettő között az volt a különbség hogy a parasztnál az aratók akik kévehányok voltak enni-inni is kaptak. Az uradalomban nem kaptak semmit.

Az egyeni gárdák a behordást nálunk valószínűleg végítették 2-3-4 rokon összehozással úgy hogy a behordás egy-egy személynél 1-2 nap befejeződjön esőt nélkül. Ha jött is eső, zivatar, gyorsan tudták (neki tetőt) az aratóknak tetőt készíteni.

A behordás a parasztságnál valószínűleg számított.

A gazdaságabbak ilyenkor birkát vágtak (vagy birkagulyás)

A szegényebbeknél megtette 1-2 tyúrcska is (gulyás levend)

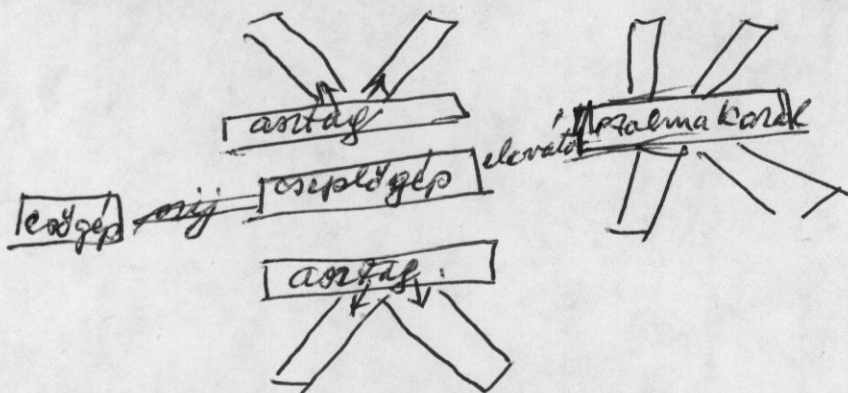
Volt ilyenkor fánk, harsukölt, mákosbútta, költéretes
 Harlat az idősebbek rakták, a kivéket keze az
 aranyok vagy fiatalabb férfi vigente. avtálé
 Az artagok mértéi paraszt helyen 5 lépés széles 10 lépés
 hosszú. Két kazal esetén a belső távolság a resplógép
 részére 5 lépés. A kazal fenekére 50cm magasan szal-
 mat tettek.

Kocsirol a kivéket a kocis dobálta fel a kazalra
 Moxoról a kővehányó sarj délben az utolsó kocsival
 jött haza ebédelni és az első kocsival ment vissza
 Minden 2 kocsihoz 1 kővehányót számítottak.
 A Képesaratóknak akik parasztoknál voltak kaptak
 enni és inni délben, az uradalom^{ban} azonban nem
 Pse hordás az uradalomban:

A gabnát itt szintén artagokba hordták a tábla
 széleire de itt az artagok rakását Kazalmester
 irányította hogy az szép jó legyen.

Egy artagban 1000 kereszt gabnát számítottak mely-
 nek mérete 15 méter hosszú 8-9 méter széles volt
 a magassága a 10 métert nem kerülhette el
 ezt a tűzoltóság rendelkezése szabályozta.

A rendelkezést azonban úgy játosították túl hogy
 a Török kazalhoz firkaszt rakták a következő
 képpen.

Az uradalomban a kaszlatat nemcsak megosztás hanem cséplés körében rá is fordították így a kaszlatok költséget megtakaríthattak.

A kaszlatokhoz szükséges volt

2 fő kaszlatos mester

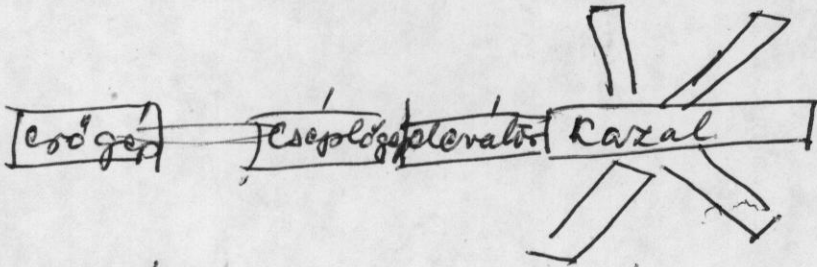
2 fő kéreadóga

1 fő kaszalmester ari lentől a rabást irányította

Az uradalomak a behordást a táblák nélkül végezték, hogy gyorsabban, könnyen

A behordással egyidőben a cséplést is megkezdtek, amit csak lehetett kecskéről a cséplőgépre fordították, hogy minél kevesebbet kelljen osztásba rakni.

A szalma kaszlat úgy rakták, hogy egy állásból 5 irányba lehessen kaszlat rakni

A cséplőgéphez az alábbi személyekre volt szükség

1 fő banda gazda ari az egész munkáért felelt. (férfi)

1 fő erőgép kezelő gépész (férfi)

1 fő Kaszalmester (férfi)

2 fő etető, (férfi)

3 fő a kevés kaszlatra (férfi)

5 fő a szalmakaszlatra (férfi)

3 fő a pelyvákhoz (nő) egy mindegy a pelyvák kaszlatot irányította

2 fő a főrekhez (nő)

1 fő csapóaggató (férfi)

2 fő szaroló (férfi)

1 fő mérlegelő (férfi, vagy nő)

1 fő vizsgáló (15-16 éves gyermek)

2 lőfogat a szem hordásához a magtárba.

A pelyvet és a töreket külön kocsalba kellett hordani és beföldni szalmával.

A kocsak végébe ahol a felső türesek voltak köztük 1-et, jobbról-balról 2 ~~sz~~ kőt kellett lerakni hogy a szél meg ne kordja.

2 méterenkint 10 méteres csinegse kötet téglával kellett figyelni hogy a szél meg ne kordassa.

A kocsat a kocsalmester a réplés alatt hosszonytű gereblyével legereblyítte és a kocsal körül a szalmát az elvárásba dobatta azaz az ötdió személyel, ami a kocsalrakás körül éppen pihent.

A kocsalmesterek gondoskodni kellett hogy barlangot elegendő tűzoltóvíz, csáklya, pommét, vedes kézre legyen.

A réplésről egy időben a városalmából közel réphadaróval úgy az uradalomban mind az egyéni-gardóknál városalmából csoport kerítettek amely a szalmatető, házak és mellék épületek (istálló, koránok) befedésére használtak fel.

Általában a réplés aug 20-án körül szertt befejeződni és drós ünnepeket régen és ma is az új kenyés ünnepe. Ér. aug. 20 István Király ünnepe.

A réplés befejezésekor is szertt az uradalomban bor osztás lenni amely keretében bált is rendeztek volt biragulyás és mindenki kapott 1 liter bort is. A réplés befejezése utáni vasárnap volt a réz ki-mérés amely nem volt egyforma.

A rézérés az ~~sz~~deseret bál az alábbiak szerint folyt

A bandagarda	2 rént
fiúiak	1 -"-
nők	1/2 -"-
Kaxalmertes	1 1/2 rént

Gla vihar vagy figyelmetlenség miatt a palmatokkal elhurodott vagy eldőlt a munkásoknak ingyen nyból öm-
kellett rakni

A néplősi a gazdák ingyen vasárnapi napon szállítatta mindenkinek háza.

Glyendos a eséldek nek ingyen kellett dolgozni, de szívesen tették mert a kérésaratóknál mindig kaptak áldomást.

Egyenigardákmal:

A néplősi kálakába ment összállt a szonok és kö-
rösen véjerték a néplőt ebben az esetben nem kellett kiadni a néplőművészet részét a q-kinti 6 kg-ot mert a gép tulajdonosnak q-kint 5 kg járt.

Ez aronban nem nagy haszonnal járt mert az egyen néplő brigádot meg kellett rendezni amely nem volt olcsó mulatság (gold. 21-22 fő esetében)
Később kb 1935 táján ez a néplő elmaradt és részben néplő brigádot szervezett a gép tulajdonos, a részese-
marad tovább a régi 5% a tulajdonosé (6% a munk-
késéré

De uradalma a gabonáit magtárban,

az az egyenier a padláson fűlttár. (is fűlttár ma is.)

A kuroxiat az uradalmar gőseben az egyenier a padláson fűlttár. Később 1935-től kezdve kezdte az egyenigardák is kuroxigóvát építeni úgy hogy alatta kocsiszin, dícsnóal, tyúkolat építette.

cséplés után megosztott a dolgos és felosztottak az egyeni gazdákat az adófizetésre

Ezros a nagyrozgalommal megtermelt és a padlásra felhordott gabona nagy részét kellett hordani és elvinni a futurába (az állami begyűjtő helyre) hogy a közpott pénzéből amely addig jó sokan kamatozott hitudja fizetni az egyenileg gazdálkodó, az adóját.

Pld. a Turócok rendszer alatt ha leadta a gazda amit részre elbírtak nem bírtos hogy megmaradt a vetőmag. Ha elvetett adros pedig a fejadagból hiányzott az egyeni gazdákat minden kg-ról elszámoltatták
első volt a beszolgáltatás
második a vetőmag.
harmadik a fejadag (ha futatta)

Az egyeni gazda a részre megkapott 3 q fejadagból ha megmaradt. q kint

A malomban kiadott	10 kg rament
A megmaradt	90 kg ből Kapott
	60 kg kenyérlisztet
	15 kg finom lisztet
	15 kg korpát.

De cséplés után jelentkezt a pap is ari páronként 1 méző búrát kért 12 kg.

Kántos	1/2 méző búrát kért	6 kg
Kovács	1 kg búrát	(vasélenítését)
Csibor	1 kg búrát	örzést

A végén a gardánok maradt is, nem is csak a munka. Gyenge Termés esetén a kenyér egy részét úgy kellett megvenni

Bucsujárás: augusztus 15. Nagybölgaszony napja.

Rövidben 50-60 évvel ezelőtt de még 1945 után is pár évig a katolikus községekből 30-50 főből álló kis csoport elindult Bucsujáró-helyekre zarándokolni.

Főbbizet azért ment ~~hagy~~^{ment} az Úr József a megteremtés gabonát leengedte takarékosságot és keményet adott. De voltak olyanok is akik családi keserűségek miatt szabadalmat tettek és azért zarándokoltak. (Főleg magam is) 1947 február 6-án nőültem meg. Hármanálam első évében a gyermekem 3. az anyjában meghalt, nem tudta kihozni őt. Szűlőim javaslatára szabadalmat tettem ha élő gyermekünk születik elmozgok Gyálg Andorra Bucsujáró helyre Gyálg és vissza keményen és viren. Nem tudom megmagyarázni hogy ennek köszönhető-e vagy nem, de utána 2 egészséges ma is élő gyermekünk született amelyet testileg és szellemileg 100 %-al bővebbet rólok irni nem kívánok.

Gyén Bucsujáró helyek voltak: Andorcs, Mariagöd, Szeged.

Ahova a falubeli elszoktak menni, Horvátoktól lófogattal a feleutóg elvitték, aki föl fejt a kocsi, onnan pedig Gyálg mentel

Indulás: VIII 14. reggel 4 óra. Érkezés: este felé este oda általában asszonyok, 10-15 éves gyerekek és lányok, leggyakrabban macplányok és kevés férfi (felvétel) voltak mellettben

A Bucsujáró menetel a pap. (ha fiatal volt) vagy a helybeli Kántor tanító vezette, akik utközben az éneket, vezette.

A zarándoklás tört volt mindig egy pár erősebb férfi is aki a keresztet és a zászlókat vitte.

Ha falukhoz értek mindig imádkoztak, vagy énekeltek. A falum túl beszélgetve menetelték.

A bucsi menet sorsolási:

- 1) Aki a keresztet vitte
- 2) Aki a két zászlót vitte
- 3) Megölték a fiatal lányt és leányját
- 4) Pap és a Kántor ari az éneket verette
- 5) Utánuk az éneklő asszonyok és az idősebb férfiak

Élt Andorra mentén odafelé hementek az Ygali templomba ott imádkoztak, énekeltek, majd tovább folytatták útjukat. Általános híres volt, hogy a papot a bucsusortat Ygalig vitték onnan gyalog mentén andorraig.

1948-ban történt a következő esemény.

A Nagyberki bucsujárók keresztjét Ygalról Dawes János N. berki lakos vitte.

Dombnak felé kb 3 km az út, lefelé Pomnyapusztáig szintén kb 3 km.

Először a keresztállításban és a hónaalá fogva a napot közé vevőve mondták és énekeltek, benélgettek. Közbe a bucsusi menet Pomnyapusztára ért, az ott lakók a kérésre és a kiskapura támaszkodva bámulták őket, és tanárolták, hogy vajon ezek hova valók lehetnek.

Az egyik kapuban hangosan megszólalt: „Na ezek is szép bucsusok lehetnek, hogy még kereszt-jár nincs.”

Meghallotta ezt Dawes János gyorsan előkapta hónaalól a keresztet és odamutatta „Hát ez mi a kutyaf... a mag is maradt ez a sorsolás a mai napig. Sokszor nevetek rajta mert szünetiből is az ilyen esetet kísérték dobolni. főleg idegen faluban. Nagyat nevetek rajta. Az illető pedig bizonyosodott.

Odaire előtte nap delután litániát hallgattak
aki arant meggyönt delután vagy éjjel a barátomnál most
vált belőlük bőven.

A nagyott lányok elmentek a maria kuthoz ott egymást
megmosdatták és utána egymást mindig komának
szóllították

A legényernél ez nemigen fordult elő, ők inkább a Pestiár-
dal a Templom melletti kocsmába mentek és jó kis
borral lemosták az ut porát

Egész éjjel és másnap is a kocsmába bál volt ahova
a legények és a lányok elmentek táncolni is.

De itt költött ismeretlen sok esetben végződött házassággal.

Éjjel az egyik nőt a máriát érte, mert az odaérkezett
bucsuval sok pap és kántor is érdezt akik itt mu-
tatták meg hogy mit tudnak.

A papok a predikációból a kántorok az orgonaszólól
versenyeztek egymással.

Azt a papot és a kántort dicsérték meg legjobban
akit az öreganyókat legjobban megrigatták.

Éz így ment egész éjjel, reggelig, nem arattak kifogyani
belőle.

Delelőtt 10 órára a vespréni, püspök vagy a helyettese
vagy pedig a helybeli főapátplebános tartotta a nagy-
misét és a prédikációt.

De úgy is volt hogy a misét a főapátplebános a
szentbeszédet pedig a püspök vagy a helyettese tartotta.

A nagymise után megbedelték, mindenki meg-
vette a bucsuziát és delután 1 óra körül elindultak

háza felé, természetesen gyorsan.

Most az ut Somogyacsán ment keresztül itt is bementek
a templomba, innálról elindultak megkerészték a templomot

majd elindultak fgal felé és addig jttek maloy
 amig az útuk jvő kossirral nem találkoztak
 Este 8-9 ora körül értek haza itt újól bementek
 a templomba (Kisberkiben az imaházba) imádkoztak
 énekeltek. Helyére tették a keszert és a zászlókat is
 majd széledtek.

A hozzá tartozók és a rokonnok a templomnál (Kisberkiben az imaháznál) várták őket.

Az utolsó énekeső mindig az volt hogy

Pollogarozom anyánk
 Régi nagy patronánk
 Nagyinsepben lévén,
 Így szólit meg hazánk
 Magyarországról,
 Edes hazánkról
 Széledkerrel el
 Szegény magyarokról

Amikor a Templomból (Kisberkiben az imaházból)
 kimentek szelostották a hozott bucsufiat.

Bábolvasót, bábbabát, bábtovát
 Szent képet, olvasót, imakönyvet
 Mi mit vett.

A gardagabbak imakönyvet a szegényebbek
 szent képet vettek. A bábolvasó nem maradhatott el.
 Utána csoportokba verődve uocánként hazamentek
 és elmesélték hogy milyen mesze jártak, mennyire elfá-
 radtak, hogy milyen szép volt a templom, a prédikáció
 hogy a köntörök milyen szépen orgonáltak énekeltek
 Melyik köcsöp temploma volt sebb. stb.

VIII 20 át a nép nem tartotta nagy ünneppel ilyenkor
 legtöbb nos dísorott a merőn.